

ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Херсонський інститут

МАУП

Кафедра фундаментальних дисциплін

Затверджую:
Директор Херсонського інституту

Світлана Петричук
"25" серпня 2025 р.

Схвалено на засіданні кафедри
Фундаментальних дисциплін
Протокол № 1 від 25.08. 2025 р.
Завідувач кафедри

Марина Богомолова

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»**

Спеціальності:	С4 Психологія
Освітнього рівня:	перший (бакалаврський) рівень
Освітньої програми:	«Психологія»

ХЕРСОН.МАУП. 2025

Розробник силабусу навчальної дисципліни:

Перижняк Алла Іванівна- кандидат медичних наук, доцент кафедри фундаментальних дисциплін

Викладач:

Перижняк Алла Іванівна- кандидат медичних наук, доцент кафедри фундаментальних дисциплін

Силабус розглянуто на засіданні кафедри фундаментальних дисциплін
Протокол №1 від «25» серпня 2025 р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Клінічна психологія
Шифр та назва спеціальності	С4 Психологія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	3 кредити/90 год. Лекції: 20 год. Практичні заняття: 14 год. Самостійна робота: 56 год.
Термін вивчення дисципліни	VII семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Перижняк Алла Іванівна	
Науковий ступінь	кандидат медичних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри фундаментальних дисциплін
Дисципліни, які викладає НПП	ОК10 Основи біології, генетики людини та антропології ОК12 Анатомія ЦНС та фізіологія ВНД ОК 13 психофізіологія професійної діяльності ОК 25 Клінічна психологія
Напрями наукових досліджень	глобальні зміни навколишнього середовища та їх вплив на людину.
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	
Контактний тел.	
Портфоліо викладача на сайті кафедри / Інституту / Академії	https://surl.li/okmowi

Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Клінічна психологія» присвячена вивченню психологічних аспектів виникнення, перебігу та подолання психічних і психосоматичних розладів. Дисципліна охоплює теоретичні основи клінічної психології, її місце серед медичних і психологічних наук, сучасні підходи до діагностики, профілактики, психологічної корекції та реабілітації осіб із порушеннями психічного

здоров'я. У процесі навчання здобувачі освіти ознайомлюються з класифікаціями психічних розладів (МКХ, DSM), особливостями психічних процесів і поведінки при різних нозологіях, методами клініко-психологічного дослідження, а також етичними аспектами роботи з пацієнтами. Курс поєднує лекційні та практичні заняття, аналіз клінічних випадків і відпрацювання навичок психологічної діагностики, що сприяє формуванню професійної компетентності майбутніх фахівців у сфері охорони психічного здоров'я.

Предмет вивчення навчальної дисципліни: психологічні закономірності виникнення, перебігу та подолання психічних і психосоматичних розладів, а також методи психологічної діагностики, корекції та профілактики порушень психічного здоров'я.

Мета курсу: формування у здобувачів освіти системних знань з теорії та практики клінічної психології, здатності виявляти, оцінювати та психологічно супроводжувати осіб із різними видами психічних і психосоматичних порушень, дотримуючись етичних і професійних стандартів.

Завдання навчальної дисципліни:

1. Ознайомити здобувачів освіти із предметом, завданнями, структурою та методами клінічної психології.
2. Розкрити основні підходи до класифікації психічних розладів (МКХ, DSM) та їх психологічні характеристики.
3. Вивчити особливості пізнавальних процесів, емоційної сфери, мотивації та поведінки при різних психопатологічних станах.
4. Опанувати методи клініко-психологічного дослідження (інтерв'ю, спостереження, тестування, аналіз випадків).
5. Сформувати навички психологічної діагностики, профілактики та реабілітації осіб із порушеннями психічного здоров'я.
6. Ознайомити з принципами міждисциплінарної взаємодії психолога з лікарями, педагогами та соціальними працівниками.
7. Розвинути здатність аналізувати клінічні випадки та формулювати обґрунтовані психологічні висновки.
8. Забезпечити розуміння етичних норм і професійної відповідальності у сфері клінічної психології.

Пререквізити навчальної дисципліни:

Вивчення навчальної дисципліни «Психологічне консультування» базується на знаннях та вміннях, отриманих здобувачами освіти при вивченні таких дисциплін: «Загальна психологія», «Вікова психологія та педагогіка», «Психодіагностика», «Психологічне консультування», «Психологія особистості», «Анатомія ЦНС та фізіологія ВНД».

Постреквізити навчальної дисципліни:

Здобуті знання, вміння та компетентності в рамках даної дисципліни є основою для професійної діяльності, самостійного навчання та подальшого розвитку.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії
Спеціальні компетентності	СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики
Результати навчання	ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни) ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії ПР 20. Презентувати та обґрунтовувати детермінізм і гіпотези щодо появи та розвитку соціально-психологічних явищ

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	К-сть годин, з них:
---	------------	---------------------

		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Методи навчання/методи оцінювання
7 семестр					Методи навчання: словесні (навчальна лекція; бесіда; навчальна дискусія); індуктивний метод; дедуктивний метод; традиційний метод; аналітичний; синтетичний; практичний (робота з фабулами юридичних справ); пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; метод проблемного викладу; частково-пошуковий; дослідницький; інтерактивні методи (аналіз ситуацій; дискусії, дебати, полеміки; діалог, синтез думок; мозковий штурм; відпрацювання навичок; ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань); моделювання професійної діяльності; інноваційні методи навчання (компетентнісний; проєктно-дослідницький); кейс-метод. Методи оцінювання: усний контроль (усне опитування, оцінювання участі у дискусіях, інших інтерактивних методах навчання); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи, реферати); тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи клінічної психології					
Тема 1.	Предмет, завдання, структура та методи клінічної психології.	2	1	4	
Тема 2.	Класифікація психічних розладів за МКХ та DSM.	2	1	6	
Тема 3.	Психологічні особливості когнітивної, емоційної та мотиваційної сфер при психічних розладах.	2	2	6	
Тема 4.	Методи клініко-психологічного дослідження: інтерв'ю, спостереження, тестування, аналіз випадків.	2	1	6	
Тема 5.	Вікові та індивідуальні аспекти прояву психічних розладів.	2	2	4	
Змістовний модуль 2. Прикладні аспекти клінічної психології					
Тема 6.	Психологічна діагностика, профілактика та реабілітація в клінічній психології.	2	1	6	
Тема 7.	Особливості психологічного супроводу осіб із невротичними, стресовими та соматоформними розладами.	2	2	6	
Тема 8.	Клінічна психологія дитячого та підліткового віку: діагностика і допомога при порушеннях розвитку та поведінки.	2	2	6	
Тема 9.	Міждисциплінарна взаємодія клінічного психолога з лікарями, педагогами та соціальними працівниками.	2	1	6	
Тема 10.	Етичні норми та професійна відповідальність клінічного психолога.	2	1	6	
Модульна контрольна робота					
Всього:		20	14	56	
Форма контролю: залік					

Зміст самостійної роботи здобувача освіти з навчальної дисципліни «Клінічна психологія» передбачає підготовку до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури,

періодичних видань, Інтернет-джерел та судової практики, виконання практичних завдань (написання рефератів, аналіз проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференціях, участь в конкурсах наукових робіт, підготовці та публікації наукових статей, тез тощо) протягом семестру; самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни; підготовку доповідей та презентацій за тематикою практичних занять; переклад іноземних текстів установлених обсягів; виконання індивідуальних завдань; підготовку до усіх видів контролю, у тому числі модульних контрольних робіт і підсумкової атестації.

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.4.

Форми і методи контролю.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, уміння використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі здобувачів освіти у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як

метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання та вимоги

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

	Поточний контроль знань										Модульна контрольна робота	Екзамен	Загальна кількість балів
Теми	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	20	20	100
Робота на семінарському занятті	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2			
Самостійна робота	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Клінічна психологія» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку (письмово). Здобувача освіти допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт.

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума (проста або зважена) балів за змістовими модулями. Залік виставляється за результатами роботи здобувача освіти впродовж усього семестру. Рейтингова оцінка здобувача освіти складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних балів.

Здобувачі освіти, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку 60 і більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає

підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить підсумковий семестровий контроль у вигляді заліку.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше 89 балів в загальному підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

Політика курсу.

Для успішного засвоєння курсу «Клінічна психологія» здобувач освіти має:

регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;

відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;

виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;

виконувати контрольні та інші самостійні роботи;

дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Клінічна психологія» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед здобувачів освіти).

Методичне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально-методичні матеріали, що забезпечують супровід дисципліни: підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій тощо, перелік яких надається нижче (рекомендовані джерела інформації); методичні рекомендації до проведення практичних занять, самостійної підготовки.

Навчально-методичний комплекс дисципліни розміщений на платформі Moodle:

Рекомендовані джерела інформації:

Основні джерела:

1. Боуен Д. Вступ до клінічної психології: курс лекцій. / пер. О. Карабчук. Київ: Горобець, 2018. 152 с.
2. Гальчук О. Я. Клінічна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. К.: Атіка, 2012. 216 с.
3. Ільїна Н. Клінічна психологія. Підручник. Університетська книга, 2020. 163 с.
4. Матейко Н. М. Клінічна психологія. Словник-довідник. Івано-Франківськ: Симфонія-форте, 2015. 125 с.
5. Никоненко Ю. П. Клінічна психологія. Монографія. ЦУЛ. 2019. 369 с.
6. Никоненко Ю. П. Клінічна психологія: навчальний посібник. Київ: КНТ, 2016. 369 с.
7. Савенкова І. І. Клінічна психологія: навчальний посібник. Херсон: ООО «Айлант», 2018. 302 с.

Додаткові:

1. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 44 с.
2. Кайманова Я. В. Сучасна психосоматика: методологічні проблеми і можливості їх подолання. Економіко-правові аспекти формування моделі інвестиційної привабливості територіальних громад. Збірник матеріалів XIV міжнародної науково-практичної конференції (11 квітня 2023 року). Чернівці: Північноукраїнський інститут ім. Героїв Крут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2023. С. 256-261
3. Комарек С. Тіло, душа та їхнє спасіння, або Нариси про здоров'я, нездоров'я і психосоматику / перекл. з чес. О. Крушинська. Львів: Вид-во «Апріорі», 2021. 232 с.
4. Медична психологія: підручник / С. Д. Максименко, Я. В. Цехмістер, І. А. Коваль, К. С. Максименко; за загальною ред. С. Д. Максименка. 2-е вид. К.: Слово, 2014. 516 с.
5. Основи медичної психології: навчально-методичний посібник / В. М. Ждан, А. М. Скрипніков, Л. В. Животовська та ін. Полтава: АСМІ, 2014. 257 с.
6. Основи психоаналізу: навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних закладів освіти / В. Осипенко, Л. Любіна, М. Тимофієва. Чернівці: БДМУ, 2019. 225 с.
7. Пилягіна Г. Я. Медична психологія: в 2-х т. Т. 1. Загальна медична психологія. Вінниця: Нова Книга, 2020. 288 с.

Інформаційні ресурси:

1. Американська психологічна асоціація. [URL:https://www.apa.org/research-practice/funding](https://www.apa.org/research-practice/funding)
2. Гільман А. Ю. Терапевтичний випадок: короткострокова психологічна допомога при тривожному стані клієнта з вираженими психосоматичними скаргами. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/terapevtichniy-vipadok-korotkostrokovaya-psihologichna-dopomoga-pri-trivozhnomu-stani-klienta-zvirazhenimi-psihosomatichnimi/viewer>

3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <http://nbuv.gov.ua>

4. Протокол допомоги дітям та підліткам з депресією. URL: <https://neuronews.com.ua/ua/archive/2011/5-3/article-524/suchasniy-protokol-dopomogidityam-ta-pidlitkam-z-depresiieyu-perspektivi-yogo-realizaciyi-v-ukrayini#gsc.tab=0>

5. Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського. URL: <http://www.dnpb.gov.ua>